

Інноваційні технології інтеграційної та комерційної взаємодії суб'єктів аграрного ринку

in the indicator values change is given from the point of view of economic processes in the agricultural market. The laws of formation and functioning of the strategic management system of marketing and logistic activity have been determined. Comparison of the classes and types of marketing and logistic strategies of agricultural enterprises is presented. The principles of the construction and orientation of the strategic management system of marketing and logistic activity are outlined.

Conclusions. It is necessary to maintain an adequate level of adaptability in order to ensure the proper functioning of marketing and logistics systems of agricultural business entities. This property depends on the financial condition, activity parameters, economic potential and other characteristics of the agricultural enterprise. Adaptability of marketing and logistics systems contributes to the profitability increase of agricultural enterprises in the sphere of production and circulation.

Keywords: logistics, logistic activity, logistics system, marketing, marketing of agricultural products, agrarian enterprise, sales channel, marketing communications.

Стаття надійшла до редакції 19.04.2019 р.

Бібліографічний опис статті:

Ганжуренко І. В. Адаптивність маркетингово-логістичних систем суб'єктів аграрного бізнесу. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2019. № 3. С. 38-46.

Hanzhurenko I. Adaptability of marketing and logistics systems of agricultural business entities. Actual problems of innovative economy. 2019. No. 3, pp. 38-46.

УДК 338.26; JEL classification: F15; Q13

DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2019-3-7>

ПІВЕНЬ Альона Василівна, старший викладач кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка
ORCID ID: 0000-0002-3795-1112

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ІНТЕГРАЦІЄЮ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА

Півень А. В. Організаційно-економічний механізм управління інтеграцією підприємств агропромислового виробництва.

Вступ. Актуальність аналізу вертикально-інтегрованих структур агропромислового виробництва обумовлено потребою в забезпеченні продовольчої безпеки держави, створення експортного потенціалу, забезпеченні конкурентоспроможності підприємств і структурної модернізації виробництва.

Мета дослідження полягає у обґрунтування змісту та сутності організаційно-економічного механізму управління інтеграцією підприємств агропромислового виробництва.

Результати. Визначені фактори сприяння розвитку агропромислового комплексу. Наданні напрями розвитку внутрішньогосподарських зв'язків у різних інтеграційних формах. Розглянуті географічні риси територіального розвитку сільського простору в Україні. Визначено вирішальні фактори для просторової організації сільської місцевості. Визначені основні цілі стратегії розвитку агропромислового комплексу.

Виділено особливості кластерів, властиві складним економічним системам: поліцентричність, тобто наявність ряду організацій-лідерів, що реалізують ідею збалансованого управління розвитком суб'єктів кластера; соннаправлений розвиток - єдиний вектор розвитку суб'єктів кластера; адекватне прояв синергетичного ефекту на основі підвищення ступеня інтегрованості згідно закону емерджентності.

Визначено фактори ефективності процесів кластеризації агропромислового комплексу: інституційні, техніко-економічні, виробничо-економічні, ринкової кон'юнктури, економіко-географічні, фінансово-інвестиційні, аграрної політики та науково-технічні. Визначено обставини необхідності поглибленої розробки комплексної проблеми вдосконалення системи міжгалузевого обміну суб'єктів агропромислового комплексу регіону. Надана структура ключових факторів, що детермінують рівень еквівалентності міжгалузевого обміну в агропромисловому комплексі, яка включає: ресурсне забезпечення, ефективність міжгалузевого обміну, фактори інтраекономічного середовища, структурно-інституційні, організаційно-управлінські, державного регулювання.

Ключові слова: інтеграція, агропромислове виробництво, кластер, фактор, еквівалентність міжгалузевого обміну.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Ефективне функціонування та стійкість вертикально-інтегрованих структур агропромислового виробництва має стратегічне значення в контексті вирішення завдань до-

тримання продовольчої безпеки держави та формування експортного потенціалу її економіки. В даному контексті інтегровані структури покликані забезпечити конкурентоспроможність підприємств агропромислового

виробництва, а також стійкий вектор структурної модернізації виробництва. Міжрегіональні економічні зв'язки відіграють особливу інтегруючу роль в економіці України і регіонів, так як вони органічно пов'язують географічно розрізнені економічні системи регіонів в єдиний ринковий простір країни. Однак, в ході «ринкових реформ» і «перетворень» державного характеру сталася її просторова дезінтеграція, наслідком якої стало руйнування сформованих раніше галузевих, внутрішньорегіональних і міжрегіональних зв'язків. Це призвело до переорієнтації регіонів на експорт сировинних ресурсів і матеріалів первинної обробки, з одного боку, і імпорт продукції власного споживання. Особливо гостро міжрегіональні економічні зв'язки проявляють свій вплив на стан і розвиток АПК, ключовим сектором якого виступає сільське господарство, від масштабів та рівня розвитку якого залежать всі інші сфери комплексу і, значною мірою, національна економіка. Характерною його рисою є тісний зв'язок з конкретними природними географічними і соціальними особливостями території. Тому просторовий аспект відбуваються в ньому різних процесів і явищ викликає все більш глибокий інтерес при вивченні регіональних проблем. Від успішного його вирішення багато в чому залежить забезпечення промисловості сировиною, населення продуктами харчування та продовольча безпека країни. Це обумовлюється неухильним розвитком змішаної економіки, де об'єктивно взаємодіють ринкове і державне регулювання соціально-економічних процесів.

Важливість всебічного дослідження міжрегіональних економічних зв'язків АПК в умовах сучасної України з її великою територією і необхідністю стабілізації та сталого розвитку аграрного виробництва і комплексу в цілому зумовлюється позитивними зрушеннями в її економіці і суспільному житті. В даний час в міжрегіональних взаєминах встановлюються прямі контакти з великими фінансовими інститутами з метою залучення інвесторів в регіони. Відбувається розширення і вдосконалення міжрегіональних економічних зв'язків, з'являються нові організаційні форми економічного співробітництва. Вони все більше охоплюють всі сфери АПК як в масштабі країни, так і окремих регіонів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У міру стабілізації та переходу до підйому національного господарства України

стає реальним не тільки розширення географії економічних і господарських зв'язків між підприємствами та організаціями АПК з різних регіонів країни, а й взаємопідсилення інтеграційних і конкурентних відносин між її суб'єктами. Значна увага питанням агропромислової інтеграції приділялася відомими вченими-економістами, такими як: О.Ю. Амосов, В.Г. Андрійчук [1], В.І. Аранчій, М.П. Войнаренко [2], В.В. Дубицький [3], О.Ю. Єрмаков, М. Зубець [4], О.О. Красноруцький, І.О. Крюкова, В.В. Лагодієнко, Ю.О. Лупенко, П.М. Макаренко, М.Й. Малік, Т.Г. Маренич, Л.О. Мармуль, В.Я. Месель-Веселяк, В.М. Онегіна, П.Т. Саблук [5], О.О. Школьній, В.С. Шибанін [6], Б.О. Язлюк, І.Б. Яців, В.М. Яценко [7] та ін. Питанню розробки організаційно-економічного механізму управління підприємством присвячено праці таких авторів як: Г. Астапова, Є. Ануфрієва, Ю. Лисенко, І. Біла, Г. Козаченко, В. Кушнірук, Ю. Лузан, В. Федорович, І. Фесенко, Х. Черевко, С. Щеглюк. У той же час дослідження окремих проблем міжрегіональної взаємодії між ними, аналіз сучасного стану і тенденцій розвитку міжрегіональних зв'язків в АПК є мало вивченою областю вітчизняної економічної науки. Певною мірою таке становище значно ускладнює вирішення практичних завдань, пов'язаних із зміцненням контролю і поліпшенням управління міжрегіональними відносинами.

Формулювання цілей статті. Мета дослідження полягає у обґрунтування змісту та сутності організаційно-економічного механізму управління інтеграцією підприємств агропромислового виробництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах стабілізації та переходу до підйому української економіки все більшого значення набуває активна регіональна політика держави, спрямована на досягнення сталого розвитку за рахунок внутрішніх резервів і ефективного використання наявних ресурсів. Головним тут є забезпечення послідовності її здійснення відносно розвитку національної економіки, її сфер, галузей і первинних ланок. У складному комплексі назрілих змін особливе місце належить формуванню ефективно функціонуючого, конкурентоспроможного АПК, від якого багато в чому залежить забезпечення добробуту населення і зміцнення продовольчої безпеки країни.

Рішення такого завдання представляє складний і багатоаспектний процес, що охо-

плює різні сторони виробництва і ринку країни, що представляють собою органічну сукупність взаємодіючих між собою регіональних виробництв і ринків, досить відособлених адміністративно-територіальних утворень. Особливе місце в ньому відводиться розширенню і поглибленню міжрегіональних зв'язків, взагалі, а в АПК, зокрема. У цьому зв'язку необхідно ясне розуміння закономірностей і принципів їх формування та вибору напрямків розвитку з урахуванням специфіки даного комплексу і особливості конкретних регіонів, чому відповідає відповідне наукове забезпечення відбуваються перетворень.

У відповідності з метою і призначенням АПК являє собою органічну сукупність взаємопов'язаних галузей національного господарства, об'єднаних своєю ціллювою функцією і розвиваються відповідно до конкретних природно- і соціально-географічними особливостями території. Його інтегруючим ядром виступає продовольчий комплекс, що функціонує в регіонах країни, що спирається на систему сільського господарства, харчової промисловості та продовольчого ринку, орієнтованого на вітальність (забезпечення життєвих фізіологічних потреб), окремої людини, регіону, держави та соціуму в цілому.

Відзначається посилення ролі людського фактору, особливостей соціально-демографічної ситуації, інноваційних та інформаційних ресурсів в їх розширенні та вдосконаленні на сучасному етапі розвитку вітчизняної і світової економіки. В даний час в міжрегіональних взаєминах встановлюються прямі контакти з великими фінансовими інститутами з метою залучення інвесторів в регіони. Це свідчить про триваюче вдосконалення міжрегіональних економічних зв'язків і появи нових організаційних форм економічного співробітництва, що стає характерним і для АПК регіонів і країни в цілому.

До факторів, що сприяють розвитку АПК відносяться: наявність природних ресурсів, значний науково-освітній потенціал і ємний внутрішній продовольчий ринок, а також можливість виробляти екологічно безпечні, натуральні продукти харчування. В якості негативних факторів слід зазначити відомчу роз'єднаність і ослаблення наукового потенціалу аграрної науки.

Разом з тим, гостро стоїть проблема внутрішньогосподарських зв'язків у нових, ринкових умовах. Прагнення відновити єдиний економічний простір, налагодити

міждержавне співробітництво та обмін товарами призводить до виникнення різних форм інтеграції. В даний час вони розвиваються за наступними напрямками:

- двосторонні договори і торгово-економічні угоди між регіонами України;
- співпраця з суміжними державами;
- законотворча діяльність в економіці і соціальній сфері;
- створення асоціацій міжрегіонального соціально-економічного розвитку.

Пріоритетними завданнями в галузі розвитку АПК є:

- підвищення пізнаваності його виробників;
- поліпшення їх доступу до ринків збуту в Україні та сусідніх держав;
- стимулювання інвестицій у створення нових і модернізацію існуючих господарств і виробництв;
- розвиток інфраструктури меліорації;
- підвищення технологічного рівня;
- інтеграція МП в загальну виробничозбутовий ланцюжок.

Для вирішення поставлених задач висуваються напрямку з розвитку мережі логістичних центрів, регулюванню імпорту пріоритетних товарних груп і т.п. Для підвищення впізнаваності та підтримки продажу продукції рекомендується створення єдиного бренду, як виробника якісної та екологічно чистої продукції, а також участь у великих українських та міжнародних виставках.

Разом з тим, подальший розвиток міжрегіональних економічних зв'язків в АПК тісно пов'язано з просторовою орієнтацією сільського господарства. Сільське простір України довгі роки розтягувалося по тим же чотирьом географічним осях, що і весь простір країни: з півночі на південь, із заходу на схід, від центру до периферії, по регіонах з різним етнічним складом. В результаті природна ємність Півночі відносно сільського господарства в даний час перевищена, а потенціал Півдня недовикористовується через слабкість територіального поділу праці та установок на самозабезпечення регіонів. Організаторами сільського простору стали великі міста.

Все це призвело до поляризації сільського простору, до концентрації його діяльності в окремих осередках, в основному навколо великих міст, і до посилення значущості центрально-периферійних градієнтів. Саме в передмістях і в найближчих до них «полупригородах» виникла середа,

найбільш підходяща для ефективного великої та дрібної товарного виробництва. На іншому полюсі - окраїни регіонів із слабким натуральним господарством, консерватизмом і соціальними патологіями, особливо помітними в сільській місцевості.

У сформованій просторової орієнтації проблемою для сільського господарства стає не тільки приплив інвестицій, але і відтік найбільш активної частини населення з села в міста і передмістя, тобто втрата людського капіталу. В цілому для просторової організації сільській місцевості вирішальними виступають три фактори: а) природні відмінності (з півночі на південь і з заходу на схід), б) великі міста і в) національний склад населення. Вони зумовлюють фрагментацію великотоварного господарства, тобто розширення, як підприємств, так і районів за рахунок виділення окремих сильних лідерів.

І життєздатність сільського населення, і продуктивність сільського господарства просторово орієнтовані по все тим же трьом головним факторам: по природним умовам, по віддаленості від великих міст і по національним особливостям. Недарма карта щільності сільського населення по адміністративних районах схожа на карту врожайності зернових культур.

В рамках АПК багато галузей і організації знаходяться один з одним в певному технологічному зв'язку і послідовності в системі виробництва, просування і реалізації продовольчих товарів. Класична система технологічних переділів в агропромисловому виробництві включає базові елементи сільськогосподарського виробництва, переробки сировини та роздрібною торгівлі продовольчими товарами. Ці структурні елементи частіше функціонують порізно, але можуть інтегруватися в агрофірмах, корпоративних економічних системах тощо.

Подібний підхід до вирішення стратегічних проблем аграрного сектора АПК зумовлює пошук напрямків по його виходу на якісно новий рівень функціонування. Тут слід враховувати недоліки і перекося в проведенні ринкових перетворень, насамперед, в сільському господарстві, які привели до різкого зниження виробництва, зростання втрат продукції, руйнуванню матеріально-технічної бази та погіршення соціального становища сільського населення. Багато в чому вони спостерігаються до теперішнього часу.

Для подальшого розвитку АПК потрібна довгострокова стратегія. Узагальнено вона характеризується поглибленням бага-

тоукладності в аграрному секторі, зміцненням ринкових принципів розподілу продукції і вдосконаленням вільного ринку матеріально-технічних ресурсів. У ній мають бути визначені такі головні цілі:

- сталий розвиток сільських територій, підвищення зайнятості та рівня життя сільського населення;

- підвищення конкурентоспроможності української сільськогосподарської продукції на основі фінансової стійкості і модернізації сільського господарства, а також на основі прискореного розвитку пріоритетних підгалузей сільського господарства;

- збереження і відтворення у сільськогосподарському виробництві земельних та інших природних ресурсів.

Дослідження умов їх досягнення, оцінка негативних факторів і розгляд існуючих соціально-економічних проблем сприяли виявленню ряду тенденцій. Прогнозується значне збільшення сільськогосподарського виробництва в усіх категоріях господарств при щорічному підвищенні темпів його зростання на початковому етапі з подальшою стабілізацією. Одночасно продовжиться зростання інвестицій в сільське господарство.

Разом з тим, в перші роки реалізації стратегії забезпеченість сільськогосподарських товаровиробників деякими видами техніки знижуватиметься за рахунок випереджаючого вибуття застарілої техніки. Необхідна стабілізація в забезпеченості основними видами техніки відносно комбайнів і тракторів. При цьому буде надходити енергонасичена та ресурсозберігаюча техніка.

У міру зміцнення позицій сільського господарства і АПК в сучасній ринковій економіці зросте роль управління відбуваються у ньому процесами, в т.ч. розвитком міжрегіональних зв'язків. У нових умовах вони виступають як співпраця регіонів в рамках єдиного економічного поля держави.

Одним із шляхів вирішення завдання розвитку міжрегіональних зв'язків в АПК є формування спеціалізованих регіональних систем розширеного відтворення в контексті концепції сталого розвитку АПК, бо саме стійкість сільського господарства є одним з найважливіших умов ефективного розвитку будь-якої галузі економіки.

В даний час для розвитку міжрегіональних зв'язків в АПК передбачається: просування продукції місцевих товаровиробників на ринки регіонів (рис. 1).

В організаційному плані розвиток вітчизняного агропромислового виробництва

Інноваційні технології інтеграційної та комерційної взаємодії суб'єктів аграрного ринку

можливе лише при інтеграції сполучених учасників бізнесу. Створення умов для мобілізації інтеграційних переваг можливо в ході формування кластерів, що представляють собою співтовариство фірм і пов'язаних між собою галузей, взаємно сприяють зростанню конкурентоспроможності один одного. Для економіки держави вони відіграють роль точок зростання внутрішнього ринку.

Враховуючи специфіку, тенденції та фактори розвитку АПК, слід виділити особ-

ливості кластерів, властиві складним економічним системам: поліцентричності, тобто наявність ряду організацій-лідерів, що реалізують ідею збалансованого управління розвитком суб'єктів кластера; сонаправлений розвиток - єдиний вектор розвитку суб'єктів кластера; адекватне прояв синергетичного ефекту на основі підвищення ступеня інтегрованості згідно закону емерджентності.

Рис. 1. Фактори ефективності процесів кластеризації АПК

З урахуванням даних особливостей кластеризацію слід використовувати як основу створення нових структурних об'єднань для реалізації концептуальних положень збалансованого управління розвитком організацій. Крім того, враховуючи поліпродуктовий характер функціонування організацій АПК, доцільно в масштабах країни формувати полікластерні структури, під якими нами розуміється сукупність конкуруючих кластерів. Для цих цілей розроблено і рекомендується до практичного використання організаціям промислово-виробничих підсистем АПК окремих регіонів і місцевим органам влади методологічний підхід до створення агрохарчового полікластерного формування (АПФ), що реалізує відповідний проект реінжинірингу. Цей процес здійснюється за такими етапами: розробка обра-

зу майбутнього АПФ; зворотний реінжиніринг; прямий реінжиніринг і впровадження.

Результатом функціонування подібного формування виступає досягнення переваг інтеграції на основі самовизначення, саморегуляції, самонавчання, самофінансування, саморозвитку та ін. Відповідно до закону емерджентності і, як наслідок, посилення інтегрованості суб'єктів кластера.

У процесі функціонування господарюючих суб'єктів АПК мезорівня між ними генерується система міжгалузевих відносин обміну капіталом і ресурсами, розподілу доданої вартості та функціональної «навантаження». Забезпечення еквівалентності міжгалузевого обміну, формування цінкових пропорцій, спрямованих на підтримку конкурентоспроможності агробізнесу, пропорційного розвитку суб'єктів виробничо-технологічного ланцюга - найважливіший

Інноваційні технології інтеграційної та комерційної взаємодії суб'єктів аграрного ринку

напряму економічної політики, що сприяє активізації інноваційного вектору розвитку АПК мезорівня. У свою чергу, незрілість інституційної структури аграрного ринку, локальний монополізм переробних і трансакційних структур і пов'язані з ними фінансовий дисбаланс і несприятливі цінові пропорції сприяють вилученню зі сфери агробізнесу значних фінансових ресурсів.

Сучасні процеси інтерналізації міжгалузевої взаємодії на основі механізмів вертикальної інтеграції слід розглядати в якості основного способу підвищення ефективності

міжгалузевого обміну, структурної та інституційної модернізації, відновлювального зростання АПК мезорівня; в системі вертикальної інтеграції міжгалузевий обмін ресурсів і капіталу набуває внутрішньогрупової (інтраекономічний) характер. У даному контексті, еквівалентність міжгалузевого обміну детермінується як внутрішньогрупових (інтраекономічними) факторами, так і факторами конкурентної (інституційно-господарської) середовища аграрного ринку регіону (рис. 2).

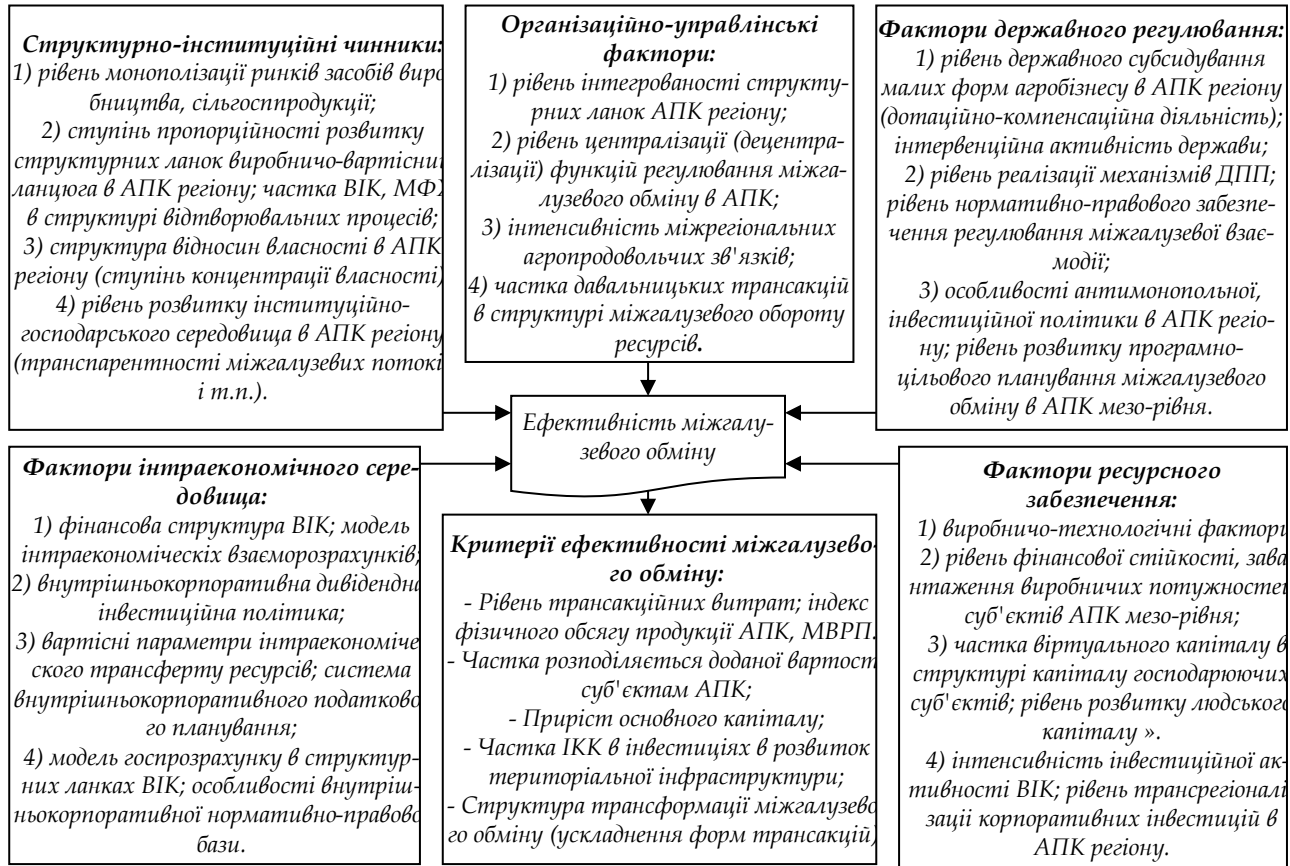

Рис. 2. Структура ключових факторів, що детермінують рівень еквівалентності міжгалузевого обміну в АПК мезорівня

Необхідність поглибленої розробки комплексної наукової проблеми вдосконалення системи міжгалузевого обміну суб'єктів АПК регіону на основі інтеграційних трансформацій обумовлена низкою взаємопов'язаних обставин.

По-перше, перспективи розвитку відтворювальних процесів в АПК мезорівня сполучені з рівнем еквівалентності міжгалузевого обміну, що займає одне з центральних місць в системі організаційно-економічних відносин господарюючих суб'єктів. Разом з тим, нееквівалентність міжгалузевого обміну тягне за собою структурні диспропорції в рівні розвитку учасників виробничо-

вартісного ланцюга, деградацію ресурсного потенціалу суб'єктів АПК мезорівня.

По-друге, вертикальна інтеграція має потужний модернізаційний потенціалом, що полягає в можливості забезпечення еквівалентного внутрішньо-, міжгалузевого обміну та розподілу, зростанні керованості руху капіталу і ресурсів, скорочення вартості міжгосподарських трансакцій, а також інноваційно-інвестиційної модернізації АПК мезорівня. Перекладаючи міжгосподарське взаємодія на якісно новий рівень, вертикальна інтеграція відкриває можливості для ефективного управління товарно-сировинними, фінансовими, інформацій-

ними потоками, освоєння інвестицій та інновацій, створює основу конкурентоспроможності господарюючих суб'єктів АПК мезорівня. Структурна реорганізація АПК мезорівня на основі вертикальної інтеграції сприяє трансформації системи міжгалузевого обміну за рахунок формування внутрішньогрупового простору, застосування механізмів консолідації фіктивного капіталу, централізації функцій стратегічного управління інтеграційним взаємодією.

По-третє, проблема забезпечення ефективного міжгалузевого обміну в АПК мезорівня набуває стратегічного значення у зв'язку зі збільшенням частки імпоротної продукції в товарній структурі продовольчого ринку та утворення реальної загрози продовольчої безпеки держави.

Серед виділених факторів визначальне значення відіграє група структурно-інституціональних факторів, що детермінують співвідношення форм господарювання в АПК регіону та їх ринкових позицій, структуру відносин власності і відповідні пропорції міжгалузевого обміну (в рамках ланцюжка створення доданої вартості). Зокрема, конкурентні позиції, рівень домінування переробних, трансакційних структур на регіональних агропродовольчих ринках, співвідношення корпоративного (в т.ч. трансрегіонального) сектора і малих форм

агробізнесу в структурі АПК, рівень інтегрованості господарюючих структур визначають можливості регулювання вартісних пропорцій міжгалузевого обміну і розподілу.

Висновки. Обґрунтовано, що саме структурна дезорганізація (асиметричність рівня розвитку структурних ланок) агропродовольчих підкомплексів мезорівня на тлі пролонгованої трансформації відносин власності, нерозвиненості конкурентного середовища виступає основною причиною нееквівалентності міжгалузевого обміну, генеруючої ланцюгову реакцію деградації АПК, скорочення ефективності державної підтримки. Систематизовано ключові фактори, що детермінують рівень еквівалентності міжгалузевого обміну в умовах глобалізації, інтерналізації міжгосподарських зв'язків і відносин, які поєднані в наступні групи (структурно-логічні блоки): група структурно-інституціональних факторів, група факторів інтраекономічного середовища, група організаційно-управлінських факторів, група факторів державного регулювання, група факторів ресурсного забезпечення. Розкрито ключові можливості й обмеження, а також умови ефективного застосування корпоративних (інтраекономічних) і кластерних (мережних) механізмів вертикальної інтеграції в розвитку системи міжгалузевого обміну суб'єктів агропродовольчої сфери.

Література.

1. Андрійчук В., Зубець М., Юрчишин В. Сучасна аграрна політика: проблемні аспекти. К.: Аграрна наука, 2015. 140 с.
2. Войнаренко М. П. Кластери в інституційній економіці : монографія. Хмельницький: ХНУ, 2011. 502 с.
3. Дубицький В. В. Агропромислова інтеграція: теорія, еволюція, ймовірні перспективи розвитку : монографія. Кам'янець-Подільський: Мошак М. І., 2003. 208 с.
4. Зубець М. Розвиток інтеграції та інвестиційно-інноваційної діяльності наукових установ в АПК. *Економіка АПК*. 2013. № 11. С. 3-9.
5. Саблук П. Т., Кропивко М. Ф. Кластеризація як механізм підвищення конкурентоспроможності та соціальної спрямованості аграрної економіки. *Економіка АПК*. 2010. № 1. С. 3-13.
6. Шибанін В. С., Шевченко Т. В. Розвиток кооперації в АПК: проблеми та напрями подолання. *Економіка АПК*. 2013. № 2. С. 9-12.
7. Яценко В. М. Формування і розвиток агропромислової інтеграції в Україні. *Економіка АПК*. 2014. № 1. С. 54-60.
8. McFetridge D. G. The Economics of vertical integration in Agricultural Economics Department of Economics. Carleton University, Ottawa, Canada. 1999. №4. P. 525-531.
9. Дерев'янка О. Организационно-экономический механизм планирования бизнес-процессов предпринимательских структур : дисс. ... канд. экон. наук. СПб., 2004. 260 с.
10. Малицький А. Організаційно-економічний механізм управління підприємством: сутність та структура. Рубрика: Соціум. Наука. Культура. Економіка. URL: <http://intkonf.org>
11. Аранчій, В. І. Зоря О. П., Галінська Т. С., Голбан Т. Т. Інституційні засади формування інвестиційно-інноваційних кластерів в аграрному секторі. *Український журнал прикладної економіки*. 2019. Том 4. № 2. С. 17-23.

References.

1. *Andrijchuk, V., Zubets', M., Yurchyshyn, V.* (2015). *Suchasna ahraryna polityka: problemni aspekty*. [Modern agricultural policy: problematic aspects]. *Ahrarna nauka*. Kyiv. Ukraine.
2. *Vojnarenko, M. P.* (2011). *Klasteri v instytutsijnij ekonomitsi*. [Clusters in the institutional economy]. KhNU. Khmel'nyts'kyj. Ukraine.
3. *Dubys's'kyj, V. V.* (2003). *Ahropromyslova intehratsiia: teoriia, evoliutsiia, jmovirni perspektyvy rozvytku*. [Agro-industrial integration: theory, evolution, probable prospects for development]. Moshak M. I. Kamianets-Podil's'kyi. Ukraine.
4. *Zubets', M.* (2013). «Development of integration and investment-innovative activity of scientific institutions in agroindustrial complex». *Ekonomika APK*. № 11, pp. 3-9.
5. *Sabluk, P. T., Kropyvko, M. F.* (2010). «Clustering as a mechanism of increasing the competitiveness and social orientation of the agrarian economy». *Ekonomika APK*. № 1, pp. 3-13.
6. *Shebanin, V. C., Shevchenko, T.V.* (2013). «Development of cooperation in agroindustrial complex: problems and directions of overcoming». *Ekonomika APK*. № 2. pp. 9-12.
7. *Yatsenko, V. M.* (2014). «Formation and development of agro-industrial integration in Ukraine». *Ekonomika APK*. № 1. pp. 54-60.
8. *McFetridge, D. G.* (1999). *The Economics of vertical integration in Agricultural Economics Department of Economics*. Carleton University, Ottawa, Canada. №4, pp. 525-531.
9. *Derevianko, O.* (2004). *Orhanyzatsyionno-ekonomycheskyj mekhanyzm planyrovanyia byznes-protsessov predprynymatel'skykh struktur*. [Organizational and economic mechanism of planning business processes of entrepreneurial structures]. D. Sc. Thesis. St. Petersburg. Russia.
10. *Malyts'kyj, A.* Orhanyzatsijno-ekonomichnyj mekhanizm upravlinnia pidpryemstvom: sutnist' ta struktura. [Organizational and economic mechanism of enterprise management: essence and structure]. *Rubryka: Sotsium. Nauka. Kul'tura. Ekonomika*. Available at: <http://intkonf.org>
11. *Aranchij, V. I. Zoria O. P., Halins'ka T. S., Holban T. T.* (2019). «Institutional principles of formation of investment-innovation clusters in the agrarian sector». *Ukrainian Journal of Applied Economics*. Vol. 4. № 2, pp. 17-23.

Abstract.

Piven A. V. Organizational and economic mechanism of management of agro-industrial enterprises integration.

Introduction. The urgency of the vertically integrated structures analysis of agroindustrial production is conditioned by the need to ensure the food security of the state, create export potential, and ensure the enterprises competitiveness and structural modernization of production.

The purpose of the study is to substantiate the content and essence of the organizational and economic mechanism for managing the integration of agricultural enterprises.

Results. The promotion factors of agroindustrial complex development are determined. The directions for developing domestic relations in various integration forms are provided. The geographical features of territorial development of rural space in Ukraine are considered. The decisive factors for the spatial organization of the countryside are identified. The main goals of the strategy of agroindustrial complex development are defined.

The features of clusters are distinguished inherent in complex economic systems: polycentricity, that is the presence of a number of leading organizations implementing the idea of balanced management of the cluster entities development; co-directional development is the only vector of cluster entities development; adequate display of synergistic effect on the basis of increasing the integrity degree according to the emergence law.

The efficiency factors of the clustering processes of the agro-industrial complex are determined: institutional, technical-economic, production-economic, market conditions, economic-geographical, financial-investment, agrarian policy and scientific and technical. The circumstances of the need for in-depth development of a complex problem of improving the inter-sectoral exchange system of the region agro-industrial complex subjects have been identified. The structure of key factors that determine the equivalence level of interbranch exchange in the agroindustrial complex is provided, which includes: resource support, efficiency of interbranch exchange, factors of the intraeconomic environment, structural-institutional, organizational and managerial, state regulation.

Keywords: integration, agro-industrial production, cluster, factor, equivalence of interbranch exchange.

Стаття надійшла до редакції 01.03.2019 р.

Бібліографічний опис статті:

Півень А. В. Організаційно-економічний механізм управління інтеграцією підприємств агропромислового виробництва. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2019. № 3. С. 46-53.

Piven A. V. Organizational and economic mechanism of management of agro-industrial enterprises integration. Actual problems of innovative economy. 2019. No. 3, pp. 46-53.

